

קונטרס

ותרד פלאים

תשעה באב

מאת הצעיר באלפי ישראל

אברהם יעקב באמו"ר הר"ר חיים זצ"ל פריצקי

בכל עניני קונטרס זה ושאר ספרי המחבר,

ניתן לפנות לטל' 0527126035

©

פרק א', פלאים

כְּמִנְאֲתָהּ בְּשִׁוְלֶיהָ לֹא יָכְרָה אֲזוּרִיתָהּ וּתְרַד פְּלָאִים אִין מְנֻזִים לָהּ.

מבואר בלשון הפסוק ותרד "פלאים", שירושלים ירדה שתי ירידות - פלא מתוך פלא.

בירור ירידה זו תלוייה בשלשה דברים:

א. במה הוא הדבר שירדנו שתי ירידות - פלאים - פלא בתוך פלא.

ב. איך מבינים בפועל את שתי ירידות אלו.

ג. האם חובתינו היא לנסות להתעלות מירידות אלו, או שמצב זה קבוע ואין בידינו להתעלות ממנו.

בסיס הדבר הוא:

א. כתוב בגמ' (שבת קלח:), שהדבר שירדנו שתי ירידות - פלאים - פלא בתוך פלא, הוא התורה הקץ והנבואה.

ב. בפועל ניתן להבין את שתי ירידות אלו, באופן שיש אפשרות לדעת מהי התורה שחסרים אנו וכן הקץ והנבואה.

ג. אכן חובתינו היא לשוטט ולחפש את הדרך להתעלות מירידות אלו.

פרק ב', תורה קץ ומשיח

הנה, בעניין זה של ירידת ישראל בדרך של פלא בתוך פלא ככתוב "ותרד פלאים", דרשו רבותינו (שבת קלח:): פסוקים נוספים המדברים אף הם על ירידת ישראל בדרך של פלא בתוך פלא, והם "והפלא ה' את מכותך", ו"לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא", ובדרשות אלו אומרת הגמ' שההפלאה היא על תורה. זה לשונם:

אמר רב עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר "והפלא ה' את מכותך". על כך שואלת הגמ' "הפלאה" זו איני יודע מהו – על איזה נושא הוא המדובר, ועל כך היא עונה - כשהוא אומר "לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא" – שהמשכו הוא "ואבדה חכמת חכמיו", הוי אומר הפלאה זו – היא ירידה בתורה.

אם כן, על דרך שפירשו חז"ל שהפסוקים "והפלא ה' את מכותך" ו"לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא" ש"הפלאות" אלו מדברות על ירידתנו בתורה, הרי שברור שכך גם הכתוב "ותרד פלאים" מדבר על ירידתנו בתורה.

כהמשך לכך אומרת הגמ' שבעתיד יהיה רעב לדבר ה' ככתוב "הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'" ובזמן זה תתחיל ההתעוררות לשמוע את דבר ה' בדרך המשך הכתוב "ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו".

על כך ממשיכה הגמ' וכותבת, ש"דבר ה'" שישוטטו לחפש אותו - זו הלכה, "דבר ה'" - זה הקץ, "דבר ה'" - זו נבואה.

פרק ג', ככר של תרומה

אמת הדבר היא, שלביאור עניין שכחת וירידת התורה יש ללמוד את סוגיא זו ולברר בה, האם שכחת התורה האמורה בסוגיא זו מדברת על מצבינו אנו – שמאתנו נשכחה התורה, או שהיא אמורה על אלו שאינם יודעים תורה כלל ואילו עלינו – לומדי התורה לא נגזרה גזרה זו.

הנה, באמת הדבר מפורש מיד בהמשך הגמ', אך גם מדברי הגמ' שהובאו ניתן להוכיח זאת, שהרי היא אומרת ש"דבר ה'" האמור בכתוב "ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו" הוא הלכה, דבר ה' -זה הקץ, דבר ה' - זו נבואה. אם כן, כשם שחסרון הקץ והנבואה אמורים עלינו שאיננו מוצאים אותם, הרי שברור הדבר שכך גם דבר ה' – זו הלכה נאמר עלינו שאיננו מוצאים אותה.

כפי הנזכר, הדבר מפורש אף בהמשך הגמ' שם.

הנה, הגמ' מבררת איך יתקיים הכתוב "ישוטטו לבקש את דבר ה'" – כשדבר ה' זה הוא התורה החסרה, ועל כך היא אומרת שלש אפשרויות - מהו הדבר החסר - תורה שבכתב משנה וגמ':

א. אמרו עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא ואין מבין אם טהורה היא ואם טמאה היא.

על כך שואלת הגמ' שהרי זהו דין מפורש בתורה - בהדיא כתיב ביה "מכל האוכל אשר יאכל".

ב. אלא לידע אם ראשונה היא ואם שניה היא, ואין מבין.

אף על כך שואלת הגמ' שהרי זהו דין מפורש במשנה - הא נמי מתניתין היא כדתנן השרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה שהתנור תחילה.

ג. מסתפקא להו הא דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה ותיהוי פת ראשונה אמר ליה לא אמרינן ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה דתניא יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא מכל האכל אשר יאכל אוכלין מטמאין באויר כלי חרס ואין כלים מטמאין באויר כלי חרס.

כשנתבונן נראה, ששאלה זו וספק מעין זה, הוא ממש בסגנון וברמה של כל השאלות שיש בידינו היום בכל חלקי השלחן ערוך.

עוד ממשיכה הגמ' ומביאה את דברי רבי שמעון בן יוחי ש"ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו" - שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד.

גם דברים אלו הם הם הדברים שישנם היום.

אם כן, ברור בדברים שגם על התורה הנמצאת בידינו נאמרה שכחת התורה.

פרק ד', תורתינו

באמת, יש לברר את פירוש דברי הגמ'.

הנה, נדונים מעין אלו יש בדברי האמוראים בכל הש"ס כולו, ואם כן מהו העניין שמצאה הגמ' דווקא בנידון זה של כלי חרס שנמצאת בו טומאה האם הוא כמלא טומאה או לא, שעליו יאמר "ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו".

ביאור הדבר הוא, שעומק נידון זה הוא הוא בדיוק מצבם של כלל ישראל בשכחת התורה.

הנה, עם ישראל הוא ככלי חרס – לקבלת הארת הקב"ה. ואולם למגינת לבנו נכנסה בו טומאה מכח העבירות שנעשו במשך הדורות. כאן בא הנידון האם כל הכלי טמא וכ"מלא טומאה דמיא" (ואם כן הטומאה היא ראשון והיא מטמאה כלים), או שלא כל ישראל נפגמו ואם כן לא הכל כ"מלא טומאה דמיא".

על כל פנים, מלשון הגמ' הנזכר לעיל ש"דבר ה'" - זו הלכה, "דבר ה'" - זה הקץ, "דבר ה'" - זו נבואה, ומהמפורש בגמ' מהם החסרונות שיש בידיעתנו את התורה, ברור שהשיטוט לבקש את דבר ה' – אותו הפסדנו ב"ותרד פלאים", הוא כפי מציאות תורתנו היום.

אם כן, עומק נידוננו הוא, האם מצבינו הוא שכולנו טמאים ואטומים מהארת הבורא, או שיש שיויר מסויים.

פרק ה', א' א'

לאחר שהתברר שהירידה האמורה בפסוקים אלו היא ירידתנו בתורה, ראוי לברר מהו ה"פלא מתוך פלא" עליו כתוב "וְתֵרַד פְּלָאִים" ו"לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא".

ביאור הדבר - "פלא מתוך פלא":

הנה, יש מושג שדבר משובח נקרא "סוג א'" והפחות ממנו "סוג ב'", ואילו המשובח שבמשובח הוא "סוג א' א'".

דבר זה שיש "סוג א' א'", צריך ביאור. מכיוון שמעוניינים אנו להביא לידי ביטוי את הדבר הטוב ביותר, מדוע לא סוּדר מראש שתבנית סדר הדבר תהיה באופן ש"סוג ב'" יהיה "סוג ג'", כהמשך לכך "סוג א'" יהיה "סוג ב'", ואם כן "סוג א' א'" יהיה "סוג א'", ובאופן שלא יהיה צורך לעבור ל"מבנה אחר" שהוא "סוג א' א' א'?"

כשנתבונן נראה, ששאלה זו – מדוע יש "סוג א' א'", היא היא אותה השאלה שנשאלה לעיל - מהו ה"פלא מתוך פלא", שהרי האות א' שאותיותיה פלא מורה על הדבר המופלא?

ביאור הדבר:

הנה, בכל "מבנה" יש לו את ה"אלף" שלו - שמשמעותו היא שהוא החלק העליון ביותר שלו, עד שאותו חלק הוא ה"מופלא" וה"פלא" של אותה מערכת. ואולם, אמת הדבר היא, שגם אם תזכה להבין בכל מערכת את סוף המערכת – את ה"אלף" וה"מופלא" של אותה מערכת, הרי אמת הדבר היא שבכך היא רק התחלה של מערכת גבוהה יותר – שהיא מעל למערכת שסוף עניינה הוא אותה "אלף" שבידך. זהו "סוג א' א'" זהו ה"מופלא שבמופלא!"

דוגמא לדבר:

אדם מחפש אתרוג א' א'. משמעות הדבר היא, שהא' הראשונה מורה על כך שאתרוג זה הוא המובחר ביותר והוא הוא הא' כפי דרגת הבנת הקונה, אך לקונה לא די בדרגה א' זו שהיא רק כפי דרגת הבנתו, אלא הוא מעוניין באתרוג שהוא הא' של המקום בו הוא אינו מבין אלא מבין בו רק הרב מורה ההוראה. משום כך הוא מעוניין באתרוג הא' א'.

על בסיס זה, ביאור המושג "ותרד פלאים" ו"לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא" הוא, שה"פלא מתוך פלא" הוא שכל מושגינו ירדו לרמה שלא נוכל כלל להבין שיש מושג שהוא מעבר למבנה הידיעה שאנו יודעים אותה – שהוא הא' א', מעבר למושגינו אנו – הוא הא'.

ואכן, כך מפורש בדברי המהרש"א שם, שהפלא הראשון הוא תורת הנגלה שאותה איננו מבינים, והפלא השני העליון יותר הוא סתרי התורה.

פרק ו', לחמה של תורה

ובכן, ראוי הוא הדבר שיתברר, האם יש דרך להגיע אל דברים אלו מהם נפלו ונפלאנו פלאים.

השאלה הראשונה היא, שמכיוון שתורתנו היום היא כפי סדר מסויים – והיא היא במצב הירידה, אם כן איך נדע מהו אותו א' שאנו מחפשים שאיננו מכירים אותו, וכהמשך לכך מהו אותו א' א' שאנו מחפשים שאיננו מכירים אותו.

הנה, כלל הוא, שכל דבר שאינך מבין בדברי התורה שבכתב ובדברי חז"ל, הרי פתרון ההבנה אינו נמצא בכל מקום אחר אלא אך ורק בתוך דבריהם עצמם. משום כך, בחפשינו אחר הדברים האבודים מאתנו, ראוי הוא הדבר שניצמד לאותם מאמרי חז"ל שהובאו לעיל המדברים בעניין זה, ומהם להעלות את הדבר שאנו מבקשים – מהו התורה שנפלו ממנה.

הנה, הגמ' הביאה על כך את הפסוק "הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'".

פשט ביאור הדברים הוא, שהרעב לא יהיה ללחם והצמא לא יהיה למים, אלא לשמוע את דבר ה'.

ואולם, באמת הדבר ברור שיש עומק בכתוב זה.

הנה, כתיב "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף", וכתב על כך הרמח"ל שאין אפשרות לפרש את הפסוק כפשוטו – שהתורה יותר טובה מזהב וכסף גשמיים, משום שאיך אפשר שיהיה כלל דמיון בין דבר גשמי – זהב וכסף, לדבר רוחני – תורת פיך?

משום כך הוא כתב שביאור הכתוב הוא, שיש זהב וכסף רוחניים, ועל כך אומר הכתוב "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף" לומר שרוחניות תורת פיך טובה יותר מרוחניות הזהב והכסף.

על דרך זו, כך גם אין לפרש את הפסוק האמור בענייננו "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'" באופן שהרעב לא יהיה ללחם הטבעי והצמא לא יהיה למים הטבעיים אלא לשמוע את דבר ה',

משום שאיך אפשר שיהיה כלל דמיון בין דבר גשמי – לחם ומים, לדבר רוחני – דבר ה'?

בהכרח, פירוש הכתוב הוא, שעל אותה התורה הנקראת לחם ככתוב "לכו לחמו בלחמי", ועל אותה התורה הנקראת מים ככתוב "הוי כל צמא לכו למים", אומר הכתוב שיבוא יום בו "לא רעב ללחם ולא צמא למים" – ללחם והמים של התורה, כי אם "לשמוע את דברי ה'".

בכך ניתן לנו קצה חוט להבין מהו הדבר ה"א" ה"מופלא" מאתנו שחסרנו אותו.

פרק ז', דבר ה'

ביאור הדברים:

הנה, המציאות היא, שזכינו אנו וזכה עם ישראל שאנו עמלים בתורה – רעבים ללחמה של תורה וצמאים למימיה, עד שכל בן תורה שחסר לו מעט זמן או שיש לו חולשה ח"ו בלימוד התורה, הרי הוא כבר אינו מרגיש טוב מחמת כך.

על כך אומר הכתוב שהדברים החסרים מאיתנו – מהם ירדנו "פלאים", הם בדרך של "לא רעב ללחם ולא צמא למים" – אין מדובר כאן על הרעבון והצמא שיש בידינו וכפי הנזכר, אלא רעבון וצא אלו יהיו "כי אם לשמוע את דברי ה'".

מהו פירוש הדברים – וכי איננו "שומעים את דבר ה'" – הרי לכאורה זוהי התורה?

פירוש הדבר הוא, שסדר לימודנו את התורה הוא באופן שברור הדבר שמייקרים אנו את כל היוצא מפי הקב"ה בתורתו, אך יש לנו חסר ב"לשמוע את דברי ה'".

דוגמא לדבר:

הנה, ציוונו הקב"ה להניח תפילין. הדבר ברור שיש במצווה זו את כל דקדוקיה וכוונותיה וכפי הכתוב בספרי ההלכה, אך עיקר הדבר כתוב בתורה, והוא דבר ה' הפשוט, והוא שנכניס לתוך מוחינו "ה' אחד" בכדי שנדע שה' הוא אחד.

"דבר ה'" שיש לנו לשמעו הוא, פשוט – שה' אחד. במקביל, כך גם לקב"ה יש "דינים והלכות" בתפילין שלו, אך הנקודה החשובה לנו ביותר בתפילין שלו היא, שהוא יזכור שאנו גוי אחד בארץ.

אם כן, ככל שנתרכז בעיקר "דבר ה'" בצוותו אותנו את מצוות התפילין והוא שה' אחד ולא נסיח דעתנו מהדבר עד שכל מעיינינו יהיו בדבר זה, וכהמשך לכך נביא לכך שכביכול הקב"ה יתרכז בכך שישראל הם גוי אחד ולא יסיח דעתו מהדבר עד שכל מעייניו יהיו בדבר זה, הרי הוא הוא הדבר שיביא לקרבה הגדולה בינינו ובינו!

זהו "דבר ה'" - זו הלכה! לראות את הדיבור הפשוט - מה הקב"ה מדבר אלינו!

פרק ח', המשך דבר ה'

באמת, סדר זה יביא אותנו אף ל"דבר ה'" זה הקץ ול"דבר ה'" זה הנבואה.

הנה, דברים אלו נראים תמוהים – מה לנו ולקץ ומה לנו ולנבואה?

ואולם, אמת הדבר היא שהמבט הנכון על הדברים הוא הפוך!!!

מדוע איננו נביאים? מדוע איננו מבינים לאן כל עניין העולם זורם? מדוע אנו כה מנותקים מכך, וכי לא ידוע לנו שישנו ייעוד לעולם שאנו אמורים להביא אותו לכך כמפורש בכל דברי הנביאים?

ותרד פלאים!!! פלא בתוך פלא, עד שאין לנו כל שייכות לדבר.

ובכן, כדרך שהפתרון הבסיסי ל"דבר ה' זו הלכה" היה בדרך של השתדלות פשוטה לשמוע את דבר ה' הפשוט – מה שהוא יתברך מדבר אליך וכנזכר לעיל, כך הוא הפתרון הבסיסי ל"דבר ה' זה הקץ והנבואה" לנסות ולשמוע באופן פשוט, אולי הקב"ה מעוניין לומר לך משהו?

במקביל, אם תטה אזנך לשמוע שאולי הקב"ה מעוניין לומר לך משהו, אם כן יש סיכוי שדבר זה עצמו יעלה רצון מלפניו אכן לומר לך משהו.

ובכן, במצב זה שמכין האדם את עצמו שהקב"ה ידבר אליו. האם הדבר "מופקע" שלפתע יבא אליך הקב"ה ויאמר לך "שמואל" "שמואל"? אמנם ברור הדבר שבתחילה לא תדע מי קורא לך כדרך שהיה אצל שמואל הנביא, אך כך גם ברור היטב שלאחר מכן תדע היטב מי הוא הדובר אליך.

בכך אולי תתחיל הדרך לעלות מה"ותרד פלאים"!

פרק ט', ישוטטו

ביתר בירור – איך עושים את הדבר?

הנה, הגמ' מביאה על כך את הפסוק "ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו".

כשנדקדק, לשון פסוק זה הוא "ישוטטו".

הנה, באמת הדבר צריך ביאור, שהרי אין דרכינו בלימוד התורה היא "לשוטט", אלא לעמול קשה להבין כל דבר וכל מצווה. אם כן, מדוע כאן כתוב "ישוטטו"?

ביאור הדבר הוא, שאכן יש "חיפוש" ויש "שוטטות". אדם מחפש באופן גלוי מה שאבד לו – שהוא בתחום השגתו, אך כשהוא מחפש דבר שלא נאבד ממנו אלא דבר שדחו אותו ממנו, הרי אין דרכו לחפשו בגלוי שהרי דחו אותו ממנו, אך אם בכל אופן הוא מעוניין לחפש את הדבר שהוא הפסידו במעשיו עד שדחו אותו ממנו, הרי הדרך היא "לשוטט", ובכך אולי יתרצה זה שדחה אותו ממנו ויחזירו אליו.

כך הוא הדבר בענייננו. אנו גורשנו והפסדנו הלכה קץ ונבואה עד שנאמר עלינו "ותרד פלאים" – פלאי פלאות, ומשום כך אין לנו את הזכות "לחפש" את הדבר כדרך שמחפשים אנו כל חלק מחלקי התורה אותו אנו לומדים. עם כל זאת, אולי יש באפשרותינו לתחיל "לשוטט" ולשאול את עצמנו מהו "דבר ה'" באופן פשוט אלינו – זו הלכה, זה הקץ וזו הנבואה?

פרק י', למעלה ולמטה

ביתר בירור, איך נמצא את הדברים:

הנה, כשנתבונן בדברים נראה שישנה סתירה. מצד אחד משמעות הפסוקים היא שחסר ה"פלאות" הוא בחלק העליון כמו "ואבדה חכמת חכמיו", ואילו מהצד השני משמעות הדבר היא שחסר ה"פלאות" הוא בחלק התחתון כמו "ותרד פלאים".

ביאור הדבר:

כלל הוא, שהחלק התחתון ביותר, מקביל לחלק העליון ביותר. כהמשך לכך, המקום העליון ביותר ממנו נמשכת השפעת הקב"ה, תלוי במקום הנמוך ביותר בנו. משום כך, בכדי למצוא את ה"פלאי פלאות" של מעלה שאבדו מאיתנו, הרי יש לנו למצוא את ה"פלאי פלאות" למטה. אם כן, אותה "ואבדה חכמת חכמיו" למעלה, היא היא ה"ותרד פלאים" של מטה.

משום כך, בבואנו לחפש את התורה הנבואה והקץ אותם איבדנו בדרך "פלאי פלאות", אין לנו לחפש אותם למעלה אלא לחפש אותם למטה, והוא הוא הדבר שיביא לכך שהנבואה תימשך אלינו מלמעלה.

במילים אחרות: כתיב "אני ראשון ואני אחרון". עומק הדבר הוא, שהאני ראשון – ממקום גבהו של הקב"ה, הוא הוא הנמצא במקום הנמוך ביותר – הוא לב האדם, שם הוא מקום ה"אני אחרון".

אם כן, לחיפוש התורה הנבואה והקץ אותם איבדנו בדרך "פלאי פלאות" יש לנו לחפש בעומק תחתיתנו, ובמקום זה להבין שמכיוון שהירידה היא בדרך "פלאי פלאות", הרי שיש דבר בעומק דעתינו שעוד לא התחלנו לגוע בו, שהרי חסר הא' הסתיר מאיתנו את קצה החוט להגיע אל הסוג א' א'.

פרק י"א, אראנו נפלאות

כתיב "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

פירוש הכתוב הוא, שכשם שבגלות מצרים היו ישראל רחוקים מהקב"ה ועם ירידתנו אל עמו ישראל במתן תורה הרי הם ראו פלאי פלאות – הוא גילוי ה', הרי הוא הוא הדבר שיהיה בעתיד - "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

בכך יחזור ה"ותרד פלאים" למקומו!

במהרה בימינו!

